

Praktiska Sverige AB
(org. nr 556257-5786)

2014-05-20 * korrekt beslutdatum
Dnr 44-2012:1151 2014-05-23
Rättelse enligt
26 § förv. lagen
26/5-2014

Föreläggande vid vite

efter tillsyn av den fristående gymnasieskolan
Praktiska Västerås i Västerås kommun

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionen inspekterade Praktiska Västerås under hösten 2012 och vintern 2013. I beslut den 24 januari 2013 konstaterade Skolinspektionen bland annat att det fanns brister i skolans arbete med undervisning och lärande samt bedömning och betygsättning. Vidare fanns brister i det pedagogiska ledarskapet och i skolans systematiska kvalitetsarbete. Det fanns även brister i skolans arbete med elever i behov av särskilt stöd och skolans organisering av det arbetsplatsförlagda lärandet (APL). Eleverna saknade också tillgång till både studie- och yrkesvägledning och skolbibliotek.

Skolinspektionen har bland annat följt upp beslutet genom besök i Praktiska Västerås den 16 december 2013 och den 1 april 2014. Skolinspektionen kan konstatera att huvudmannen och rektorn vidtagit ett antal åtgärder för att rätta till flera av de brister som Skolinspektionen påtalat. Med stöd av en förstelärare med ansvar för pedagogiska frågor har skolan till exempel förbättrat rutiner för bedömning och betygsättning i gymnasiegemensamma ämnen samt i programgemensamma ämnen på hantverksprogrammet. Vidare finns det en plan för varje introduktionsprogram och eleverna har individuella studieplaner samt tillgång till studie- och yrkesvägledning. Skolans arbete med undervisning och lärande har också utvecklats så att lärarna i högre utsträckning utgår från examensmålen samt klargör för eleverna vilka mål utbildningen har. Utöver detta har eleverna nu tillgång till ett skolbibliotek.

Skolinspektionen kan emellertid konstatera att flera brister kvarstår. Vid uppföljningen framkommer att särskilt stöd fortfarande inte ges i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till. Elevernas behov utreds till exempel inte skyndsamt och åtgärdsprogram utarbetas inte för alla elever som bedöms vara i behov av det. Vidare framkommer att lärarna i sin bedömning och betygsättning av vissa programgemensamma ämnen inte följer upp vad eleverna gör på sin APL, och därmed inte utnyttjar all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven vid betygsättningen. Bristerna i särskilt stöd, bedömning och betygsättning samt uppföljning av handledare drabbar särskilt eleverna på skolans el- och energiprogram samt VVS- och fastighetsprogram.

Utöver bristerna i särskilt stöd och uppföljning av APL uppfyller inte skolans arbete med ett dokumenterat systematiskt kvalitetsarbete skollagens krav. Arbetet med att analysera skolans utvecklingsbehov är begränsat och kvalitetsarbetet fokuserar främst på uppföljning av elevernas kunskapsresultat på individnivå. Skolan har därmed inte på något systematiskt sätt analyserat de skolövergripande resultaten. Under de senaste fem åren har till exempel flickornas genomsnittliga betygspoäng legat över både kommun- och riksgenomsnittet, medan pojkarnas under samma period legat under både kommun- och riksgenomsnittet. Vidare hade 94 procent av flickorna som tog examen läsåret 2012/2013 fullföljt sin utbildning inom fyra år. Motsvarande andel för pojkarna det läsåret var 58 procent. Bristen medför sammantaget att rektorn saknar ett viktigt verktyg för att utveckla verksamheten och anpassa utbildningen till elevernas varierande behov och förutsättningar.

Huvudmannen föreläggs att åtgärda dessa brister. Eftersom huvudmannen inte följt Skolinspektionens tidigare beslut och inte åtgärdat samtliga brister samt att de kvarvarande bristerna är allvarliga, anser Skolinspektionen att det är nödvändigt att förena det nu aktuella föreläggandet med ett vite.

Beslut

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen (2010:800) Praktiska Sverige AB (org. nr 556257-5786) att vid vite av 700 000 kr **senast den 30 september 2014** avhjälpa påtalade brister genom att säkerställa att nedanstående åtgärder vidtas i enlighet med de ansvarsområden som pekas ut i författningarna.

- Ge eleverna det stöd och särskilda stöd som de behöver och har rätt till (3 kap. 8-9 §§ skollagen).
- Utarbeta åtgärdsprogram som uppfyller skollagens krav (3 kap. 9 § skollagen).
- Se till att åtgärdsprogrammet följs upp och insatserna utvärderas löpande (3 kap. 9 § skollagen).
- Se till att läraren vid bedömning och betygssättning utnyttjar all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven och gör en allsidig bedömning av dessa kunskaper (3 kap. 14 § skollagen, Lgy 11 2.5 Bedömning och betygssättning i förordningen om läroplan för gymnasieskolan (SKOLFS 2011:144)).
- Rektorn ska tillsammans med personal och elever analysera vad som påverkar och orsakar resultaten och måluppfyllelsen på skolan (4 kap. 4-5 §§ skollagen).
- Rektorn ska utifrån analysen identifiera utvecklingsområden och besluta vilka insatser som ska prioriteras för att de nationella målen ska uppfyllas (4 kap. 4-5 §§ skollagen).
- Rektorn ska dokumentera det systematiska kvalitetsarbetet (4 kap. 6 § skollagen).

Föreläggandet gäller omedelbart.

Praktiska Sverige AB ska senast den 30 september 2014 inkomma med en skriftlig redovisning av hur åtgärderna vidtagits. Till den skriftliga redovisningen ska Praktiska Sverige AB bifoga den dokumentation som Praktiska Sverige AB vill åberopa.

Om Praktiska Sverige AB inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömmande av vitet.

Skolinspektionen erinrar om att huvudmannen enligt 2 kap. 8 § skollagen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar. Även om huvudmannen och rektor ges viss tid att rätta till bristerna har huvudmannen det fulla ansvaret för att utbildningen genomförs i enlighet med författningarna. Skolinspektionen förutsätter därför att huvudmannen och rektorn snarast vidtar åtgärder för att rätta till bristerna. Skolinspektionen kan komma att tidigare än angivet datum begära få ta del av arbetet med att rätta till bristerna.

Skäl för beslutet

Bakgrund och utredning

Skolinspektionen har under 2012 och 2013 genomfört tillsyn i 38 gymnasieskolor som har Praktiska Sverige AB som huvudman. Praktiska Västerås inspekterades under hösten 2012 och vintern 2013. Skolinspektionen fattade beslut den 24 januari 2013 (dnr 44-2012:1151, se bilaga 2). I beslutet konstaterades ett antal brister, bland annat i skolans arbete med undervisning och lärande samt bedömning och betygsättning. Vidare förekom brister i det pedagogiska ledarskapet, i skolans arbete med särskilt stöd samt i skolans systematiska kvalitetsarbete. Det fanns även brister i skolans organisering av det arbetsplatsförlagda lärandet (APL). Skolans elever saknade också tillgång till studie- och yrkesvägledning samt skolbibliotek.

Praktiska Sverige AB förelades i beslutet den 24 januari 2013 att vidta vissa preciserade åtgärder för att avhjälpa de påtalade bristerna. Åtgärderna skulle redovisas för Skolinspektionen senast den 24 april 2013.

Den 22 april 2013 inkom Praktiska Sverige AB med ett skriftligt svar över de åtgärder som huvudmannen vidtagit med anledning av Skolinspektionens föreläggande. Praktiska Sverige AB inkom även med ett kompletterande skriftligt svar den 6 november 2013.

Som en del av uppföljningen gjorde Skolinspektionen ett tillsynsbesök vid Praktiska Västerås den 16 december 2013. Inför besöket den 16 december 2013 begärde Skolinspektionen in kompletterande dokumentation. Den dokumentation Skolinspektionen begärde omfattade bland annat aktuella åtgärdsprogram, aktuell dokumentation av skolans systematiska kvalitetsarbete, aktuell plan mot kränkande behandling, aktuella individuella studieplaner och exempel på aktuella utbildningskontrakt. Den 12 december 2013 inkom rektorn med skriftligt svar och kompletterande dokumentation. Vid besöket den 16 december 2013 genomfördes gruppintervjuer med elever, lärare, personal från elevhälsan samt intervju med rektorn.

Under perioden den 18–19 februari 2014 kontaktade Skolinspektionen åtta handledare på arbetsplatser där elever vid skolan genomför den arbetsplatsförlagda delen av sin utbildning.

Den 1 april 2014 gjorde Skolinspektionen ett andra uppföljningsbesök vid Praktiska Västerås. Huvudmannen informerades om besöket eftermiddagen före genomförandet. Vid besöket intervjuades rektorn samt ett urval av lärare. Elever kunde inte intervjuas då rektorn uppgav att det var studiedag på skolan.

Vid besöket tog Skolinspektionen del av ett antal dokument. Bland annat tog Skolinspektionen del av betygskatalogen för elever vid el- och energiprogrammet samt VVS- och fastighetsprogrammet. Skolinspektionen tog även del av aktuella utredningar och åtgärdsprogram för elever vid el- och energiprogrammet samt VVS- och fastighetsprogrammet.

Det protokoll som upprättats i samband med intervjuer vid tillsynsbesöket den 16 december 2013 kommunicerades med huvudmannen den 14 januari 2014. Huvudmannen har den 23 januari 2014 inkommit med synpunkter på detta protokoll. Det protokoll som upprättats i samband Skolinspektionens samtal med handledarna den 18-19 februari 2014 och det protokoll som upprättats i samband med intervjuer vid tillsynsbesöket den 1 april 2014 kommunicerades med huvudmannen den 8 april 2014. Huvudmannen har den 25 och 28 april 2014 samt den 5 maj 2014 inkommit med synpunkter på dessa protokoll.

På Praktiska Västerås bedrivs verksamhet i årskurserna 1-3 på de nationella programmen el- och energiprogrammet inriktning elteknik, hantverksprogrammet inriktning florist, frisör, hudvård och övriga hantverk (stylist, lås) samt VVS- och fastighetsprogrammet inriktning VVS. På Praktiska Västerås bedrivs även introduktionsprogrammet yrkesintroduktion.

Vid tiden för uppföljningsbesöket den 16 december 2013 gick 158 elever vid skolan. Av dessa gick enligt rektorn och huvudmannen 49 elever gymnasial lärlingsutbildning och 11 elever introduktionsprogram.

Skolinspektionens bedömning

Utifrån inkomna handlingar och utredningen i övrigt konstaterar Skolinspektionen sammanfattningsvis att Praktiska Sverige AB rättat till flera av de brister som Skolinspektionen förelagt Praktiska Sverige AB att åtgärda i beslut den 24 januari 2013. Praktiska Sverige AB har åtgärdat brister avseende områdena undervisning och lärande, grundläggande värden och inflytande, trygghet och studiero, personalkompetens, erbjudande av utbildning samt omfattning, innehåll och resurstillgång.

Praktiska Sverige AB har dock inte vidtagit tillräckliga åtgärder för att följa förelägget eller på annat sätt rätta till samtliga de brister som Skolinspektionen konstaterat. Skolinspektionens uppföljning visar att det kvarstår brister inom områdena särskilt stöd, bedömning och betygsättning samt pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen. Detta redovisas nedan.

Särskilt stöd

Det finns brister i skolans arbete med särskilt stöd. Praktiska Sverige AB ska därför säkerställa att följande åtgärder vidtas i enlighet med de ansvarsområden som pekas ut i författningarna.

- Ge eleverna det stöd och särskilda stöd som de behöver och har rätt till.
- Utarbeta åtgärdsprogram som uppfyller skollagens krav.
- Se till att åtgärdsprogrammet följs upp och insatserna utvärderas löpande.

Motivering

I skollagen anges att om det inom ramen för undervisningen eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska detta anmälas till rektorn.

Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska han eller hon ges sådant stöd.

Vidare ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

I beslutet den 24 januari 2013 konstaterade Skolinspektionen att det fanns brister i skolans arbete med särskilt stöd. Bland annat fick inte eleverna särskilt stöd som var anpassat till deras behov, utredningen skedde inte i samråd med elevhälsan och skolans åtgärdsprogram var bristfälliga. Utifrån intervjuer med rektorn, lärarna och elevhälsan kunde Skolinspektionen också konstatera att det fanns elever som inte hade åtgärdsprogram, trots att de behöver särskilt stöd.

I det skriftliga svaret på föreläggandet den 6 november 2013 anför huvudmannen bland annat följande. För att samråd med elevhälsan ska fungera bättre vid nya utredningar har skolan infört nya rutiner kring detta. Rutinerna innebär bland annat att skolans elevhälsoteam, där samtliga kompetenser inom elevhälsan ingår, regelbundet träffas och samråder med lärarna. Vidare anför huvudmannen i det skriftliga svaret att åtgärdsprogram skrivs för alla elever som inte når målen och att det är rektorn som fattar beslut om åtgärdsprogram ska upprättas.

Vid Skolinspektionens tillsynsbesök den 16 december 2013 beskriver rektorn i intervju med Skolinspektionen skolans arbetsgång för elever i behov av särskilt stöd. Enligt rektorn finns ett elevhälsoteam på skolan, och eleverna har nu tillgång till skolsköterska, kurator och specialpedagog. När någon lägger märke till att en elev har ett stödbehov så görs ett uppmärksammande till rektorn, som tar upp det med elevhälsoteamet. Uppmärksammandet fördelas sedan av elevhälsoteamet och det kan leda till utredning och åtgärdsprogram. Det är rektorn som beslutar om det ska utarbetas ett åtgärdsprogram. Specialpedagogen är enligt rektorn delaktig i skrivandet av åtgärdsprogram, men det är elevens mentor som enligt rektorn har ansvaret att "driva" åtgärdsprogrammet. Rektorn uppger att han får in alla åtgärdsprogram. Senast en månad efter upprättandet av ett åtgärdsprogram ska åtgärdsprogrammet följas upp av mentor i samråd med berörd elev och dennes lärare. Stor vikt läggs enligt rektorn vid att eleven är delaktig i utformningen av sitt eget åtgärdsprogram, i syfte att motivera till förbättrad måluppfyllelse. Vid Skolinspektionens intervjuer med skolans lärare beskriver dessa arbetsgången på samma sätt som rektorn.

Rektorns och lärarnas uppgifter den 16 december 2013 motsägs dock i flera delar av Skolinspektionens fortsatta utredning. Vid tillsynsbesöket den 1 april 2014 tog Skolinspektionen del av skolans betygskatalog för elever i årskurs två och tre inom el- och energiprogrammet samt VVS- och fastighetsprogrammet. Av betygskatalogen framgår att det finns elever på dessa program som inte når kunskapskraven, och som fått betyget F i olika kurser. I flera fall saknas dokumentation över skolans arbete, till exempel uppmärksammanden, utredningar eller beslut om åtgärdsprogram för dessa elever.

Vid tillsynsbesöket den 1 april 2014 begärde Skolinspektionen att få ta del av samtliga uppmärksammanden, utredningar och åtgärdsprogram för elever på el- och energiprogrammet samt VVS- och fastighetsprogrammet. Rektorn och ansvariga mentorer redovisade då tre aktuella uppmärksammanden och två åtgärdsprogram. Skolan har sammanlagt tjugotre elever på de två aktuella programmen. Mot bakgrund av att lärarna uppger att det är fler än två elever på dessa program som riskerar att inte nå kunskapskraven, är det anmärkningsvärt att det inte finns fler uppmärksammanden, utredningar och åtgärdsprogram.

Båda åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av håller låg kvalitet och inget av dem uppfyller skollagens krav på vad ett åtgärdsprogram ska innehålla. Inte i något av programmen beskrivs exempelvis elevens behov, det vill säga de svårigheter som eleven har och som gör att eleven är i behov av särskilt stöd. Vad gäller de åtgärder som anges i åtgärdsprogrammen och som skolan

planerar att vidta kan Skolinspektionen konstatera att de är oklara. I båda fallen är den enda åtgärden som anges "stödundervisning". Skolinspektionen kan mot bakgrund av ovanstående konstatera att bristerna i åtgärdsprogrammen inte endast innebär att programmen inte uppfyller de formella krav som ställs i skollagen, åtgärdsprogrammen avspeglar dessutom ett otillräckligt arbete med särskilt stöd, vilket är allvarligare.

Att det även finns brister i skolans bakomliggande utredningar påvisas av att skolan inte kunnat redovisa utredningar för de aktuella eleverna på el- och energiprogrammet samt VVS- och fastighetsprogrammet. De tre uppmärksammanden som Skolinspektionen tagit del av den 1 april 2014 och som gjorts i april 2013 respektive januari 2014 är dessutom kortfattade och utgör inte ett tillräckligt underlag för att kunna bedöma om eleven är i behov av särskilt stöd. I två av dokumenten anges till exempel enbart att eleven inte lämnat in ett flertal uppgifter. I det tredje dokumentet hänvisas till elevens egna uppgifter om läs- och skrivsvårigheter. Det sistnämnda uppmärksammandet är undertecknat av skolsköterskan och ingen fortsatt utredning, till exempel av elevens läs- och skrivsvårigheter, finns dokumenterad. I huvudmannens svar den 25 april 2014 på Skolinspektionens protokoll över intervjuer förda vid tillsynsbesöket den 1 april 2014 påpekar huvudmannen följande. Den aktuella eleven började i Praktiska Västerås i november 2013 och åtgärdsprogram håller enligt huvudmannen på att utarbetas. Skolinspektionen kan dock konstatera att detta påpekande inte i sak påverkar ovan nämnda brister. Eleven uppmärksammades den 29 januari 2014 och det har gått drygt tre månader utan att beslut om åtgärdsprogram fattats.

Vid intervjun den 1 april 2014 går Skolinspektionen tillsammans med rektorn igenom de två åtgärdsprogram och tre uppmärksammanden som kommit Skolinspektionen till del. Vid genomgången känner inte rektorn till hur skolan kommit fram till de mycket kortfattade åtgärder som beskrivs i åtgärdsprogrammen ("stödundervisning"). I flera fall uppger rektorn att han inte känner till om det genomförts en utredning och var den i så fall finns, och hänvisar vidare till elevens mentor.

Vid intervju med lärarna den 1 april 2014 bekräftar samtliga lärare att det finns centralt framtagna rutiner på skolan för arbetsgången med särskilt stöd. Av intervjuer med lärarna framgår dock att dessa rutiner inte alltid följs i praktiken. Flera lärare uppger till exempel att de gör uppmärksammanden för elever de ansvarar för inom el- och energiprogrammet samt VVS- och fastighetsprogrammet, antingen som elevernas mentorer eller som undervisande lärare. Enligt lärarna är det sällan de får återkoppling från elevhälsoteamet på hur det

har gått och de känner inte till om åtgärdsprogram utarbetats. En lärare nämner tre elever inom el- och energiprogrammet samt VVS- och fastighetsprogrammet som inte når målen i lärarens kurser och som läraren därför uppmärksammat mentorn och rektorn på. Skolinspektionens utredare noterar att två av dessa elever faktiskt har åtgärdsprogram, men inte för kurser i det ämne som läraren undervisar i. En annan lärare konstaterar att undervisande lärare främst får inblick i om åtgärdsprogram utarbetats och följs upp genom att se om eleven börjar nå kunskapskraven i kursen eller inte.

Av intervju med lärarna den 1 april 2014 framkommer vidare att det ofta är individberoende om skolans arbetsgång för särskilt stöd följs i praktiken. En lärare beskriver till exempel att han visserligen är mentor för elever med betyget F i några kurser, men att eleverna kommer att klara godkänt innan de går ut årskurs tre och att åtgärdsprogram därför inte behöver utarbetas. Andra lärare konstaterar att de vet att de behöver bli bättre på att skriva åtgärdsprogram, och efterlyser mer stöd till de elever som inte når kunskapskraven i gymnasiegemensamma ämnen.

Även i intervju med rektorn den 1 april 2014 framkommer att skolans rutiner inte följs. Rektorn uppger att det är "den mänskliga faktorn" som är huvudförklaring till att skolans rutiner för arbete med elever i behov av särskilt stöd inte alltid följs. Skolans specialpedagog har enligt rektorn konstaterat att det finns mentorer på skolan som inte tar hjälp av elevhälsan om elever riskerar att inte nå målen eller då åtgärdsprogram behöver skrivas. Enligt rektorn genomför skolan mitterminskonferens en gång per termin, varvid måluppfyllelsen för eleverna går igenom på individnivå. Rektorn berättar att det därmed kan dröja en halv termin innan ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som riskerar att inte nå målen.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att skolans arbetsgång för elever i behov av särskilt stöd inte följs i praktiken. Det finns därmed elever på skolan som inte når målen och som inte uppmärksammas. Skolans utredningar och åtgärdsprogram är bristfälliga eller saknas helt. De åtgärdsprogram som finns uppfyller i flera fall inte skollagens krav. Den sammantagna konsekvensen av detta är att eleverna inte får det särskilda stöd som de har rätt till. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs avhjälpa bristerna.

Författningsstöd

3 kap. 8-9 §§ skollagen

Bedömning och betygsättning

Det finns brister i skolans arbete med bedömning och betygsättning. Praktiska Sverige AB ska därför säkerställa att följande åtgärder vidtas i enlighet med de ansvarsområden som pekas ut i författningarna.

- Se till att läraren vid bedömning och betygssättning utnyttjar all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven och gör en allsidig bedömning av dessa kunskaper.

Av läroplan för gymnasieskolan framgår att läraren vid betygsättning ska utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskrav som finns för respektive kurs. Läraren ska också utifrån de nationella kunskapskraven som finns för respektive kurs allsidigt utvärdera varje elevs kunskaper vid betygsättningen. I skollagen betonas att rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar.

Skolinspektionen konstaterade i beslutet den 24 januari 2013 att skolan inte hade rutiner och arbetsformer för att säkerställa en rättvis och likvärdig betygsättning. I programgemensamma ämnen gav bland annat lärare exempel på att de från respektive APL-plats i första hand hämtar in uppgifter om elevernas uppträdande och ordningsfrågor. Utredningen visade i detta sammanhang att det förekommit enstaka initiativ till ett mer systematiskt samarbete mellan skolan och elevernas handledare, med utgångspunkt i ämnesplanernas kunskapskrav. Dessa initiativ hade dock inte genomförts.

I huvudmannens skriftliga svar den 6 november 2013 på föreläggandet anför huvudmannen att rektorn och lärarna på skolan utvecklat nya rutiner för att säkerställa rättvis och likvärdig bedömning och betygsättning. Detta sker enligt huvudmannen bland annat genom att göra lärarna medvetna om att de kan få stöd av rektorn i denna fråga. Vidare anger huvudmannen att skolan infört regelbundna pedagogiska möten och att en förstelärare utsetts. Av huvudmannens skriftliga redogörelse framgår att försteläraren har till uppdrag att följa upp och vägleda lärarna i arbetet med rättvis bedömning och betygsättning.

Den 16 december 2013 genomförde Skolinspektionen ett första uppföljningsbesök vid Praktiska Västerås. Rektorn och lärarna uppgav då att varje program utarbetar matriser för de moment eleverna ska göra på sina APL-platser. Matriserna visar enligt rektorn och lärarna vilka hela eller delar av kurser som eleverna tillgodogör sig ute på sina APL-platser. Enligt rektorn och lärarna under-tecknar rektorn matrisen för respektive elev, efter föredragning av läraren. Det

är dock enligt rektorn och lärarna respektive yrkeslärare som sedan följer upp att eleverna genomfört alla de moment som matrisen omfattar.

Förutom matriserna uppger rektorn, eleverna och lärarna vid intervju den 16 december 2013 att information om vad eleverna gör på sin APL samlas in genom ett system med veckorapporter. Varje vecka skriver eleverna veckorapporter som handledarna undertecknar. Dessa veckorapporter samlas in av ansvarig yrkeslärare och utgör enligt rektorn och lärarna ett viktigt underlag för bedömning och betygsättning. Utöver detta uppger rektorn och lärarna att yrkeslärarna ringer till handledarna samt strävar efter att regelbundet besöka eleverna och handledarna ute på arbetsplatserna. Av intervjuer med lärarna och rektorn framgår vidare att respektive yrkeslärare i samråd med handledaren betygsätter eleven på de moment som genomförts på APL-platsen.

Rektorns och lärarnas uppgifter den 16 december 2013 motsägs dock i flera delar av Skolinspektionens fortsatta utredning. Skolinspektionen begärde den 2 december 2013 kontaktuppgifter till respektive arbetsplats från Skolverket, dit dessa uppgifter tidigare rapporterats av huvudmannen. Utifrån de uppgifter som huvudmannen lämnat till Skolverket genomförde Skolinspektionen den 18 och 19 februari 2014 telefonsamtal med ett urval av elevernas handledare. Sammanlagt intervjuades åtta handledare för tio elever.

Av samtalen framgick att flera av elevernas handledare hade begränsad eller ingen kontakt med Praktiska Västerås. Dessa handledare uppgav att de inte kände till att eleverna blir bedömda och betygsatta på de moment som görs inom APL. De kände inte heller till om, och i så fall på vilket sätt, betygsättande lärare erhåller kunskap om de moment eleverna genomför under handledarens överinseende. I något fall kände handledarna till att eleverna skulle rapportera vad de gjorde till skolan, men uppgav att de inte kände till vad eleverna rapporterar utan bara "skriver på". Att handledarna inte hade kontakt med skolan gällde i första hand elever inom VVS- och fastighetsprogrammet. Samtliga handledare för elever inom hantverksprogrammet uppgav till exempel att de hade löpande kontakt med elevernas lärare samt hade god kännedom om kopplingen mellan elevernas kurser och det arbetsplatsförlagda lärandet.

Den 1 april 2014 genomförde Skolinspektionen ett andra uppföljningsbesök i Praktiska Västerås. Vid besöket tog Skolinspektionen del av ett urval veckorapporter för elever inom VVS- och fastighetsprogrammet samt el- och energiprogrammet. Flera av dessa var kortfattade och generella, och angav till exempel endast "komplettering av badrum" eller "kollat kök". Andra beskrev ett stort antal moment som saknar koppling till det centrala innehållet och de nat-

ionella kunskapskraven, till exempel "ljög om att han var i skolan", "fika i firman" eller "åt lunch med två försäljare".

I intervju med lärarna den 1 april 2014 uppger de att de kunskaper eleverna tillgodogör sig på APL främst bedöms genom läsning av elevernas veckorapporter, samtal med eleverna och i vissa fall handledare. På el- och energiprogrammet bedöms också eleverna efter hur de genomför moment i skolans lokaler. Vid intervju bekräftar lärarna dock att de känner till att det finns brister i veckorapporternas innehåll, och uppger att de försöker uppmana eleverna att vara tydligare. Lärarna uppger också att handledarna tycker det är svårt med veckorapporterna. På el- och energiprogrammet förekommer kontakt mellan yrkeslärare och handledare, men på VVS-och fastighetsprogrammet konstaterar yrkesläraren att det är svårt att hinna med att kontakta elevernas handledare. Anledningen är enligt läraren att eleverna är utspridda på olika APL-platser och att läraren samtidigt ansvarar för alla elever inom programmet med skolförlagd undervisning.

Rektorn uppger vid intervju den 1 april 2014 att han gör stickprov av veckorapporter för att granska kvaliteten i dessa, och bekräftar att rapporterna är av skiftande kvalitet. Rektorn har dock inte följt upp eller utvärderat kvalitetsbristerna med lärare, handledare eller elever. Rektorn berättar vidare att han inte heller på annat sätt säkerställt att lärarna inhämtar information om de moment eleverna gör på APL i syfte att kunna göra en allsidig bedömning av elevernas kunskaper.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att lärarna vid betygsättning inte utnyttjar all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven. Det finns visserligen rutiner för hur ansvarig lärare ska inhämta information om elevens kunskapsutveckling i kurser som helt eller delvis genomförs i det arbetsplatsförlagda lärandet. Dessa rutiner följs dock inte alltid i praktiken. Lärarnas underlag för bedömning av elevernas kunskapsutveckling i kurser som helt eller delvis är arbetsplatsförlagda är därmed ofta bristfälligt. Mot bakgrund av att det arbetsplatsförlagda lärandet utgör en central del av elevernas utbildning och att bristen kan leda till felaktig betygsättning är de beskrivna förhållandena allvarliga. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs avhjälpa bristerna.

Författningsstöd

3 kap. 14 § skollagen, Lgy 11 2.5 Bedömning och betygsättning i förordningen om läroplan för gymnasieskolan

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Det finns brister i skolans pedagogiska ledarskap och det systematiska kvalitetsarbetet. Praktiska Sverige AB ska därför säkerställa att följande åtgärder vidtas.

- Rektorn ska tillsammans med personal och elever analysera vad som påverkar och orsakar resultaten och måluppfyllelsen på skolan.
- Rektorn ska utifrån analysen identifiera utvecklingsområden och besluta vilka insatser som ska genomföras för att de nationella målen ska uppfyllas.
- Rektorn ska dokumentera det systematiska kvalitetsarbetet.

Motivering

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet ledas och samordnas av rektorn. Rektorn ansvarar enligt läroplanen för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen.

Rektorn ansvarar enligt skollagen för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete på enhetsnivå som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever samt dokumenteras.

Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål).

Skolinspektionen konstaterade i beslutet den 24 januari 2013 att det fanns brister i det systematiska kvalitetsarbete som bedrevs på skolan. Bland annat skaffade sig rektor endast en begränsad lägesbild av kunskapsresultaten och annan måluppfyllelse på skolan, arbetet med att analysera utvecklingsbehov var begränsat och kvalitetsarbetet skedde inte i tillräcklig utsträckning under medverkan av lärare och elever.

I sitt skriftliga svar den 6 november 2013 på föreläggandet anför huvudmannen bl.a. följande. Vid tillsynsbesöket i september 2012 var rektorn nytillträdd och hade ännu inte påbörjat rektorsutbildningen. I sitt svar bifogar huvudmannen dokument där det framgår att rektorn den 15 januari 2014 påbörjar rektorsutbildningen. Huvudmannen anger vidare i sitt svar att rektorn och lärarna på skolan utvecklat nya rutiner för det systematiska kvalitetsarbetet, bland annat genom regelbundna och strukturerade pedagogiska möten, mitterninskonferenser samt möten med elevhälsoteamet. Skolan har också enligt huvudmannen infört rutiner enligt Praktiskas koncerngemensamma kvalitetsprogram

”Kvalitetslyftet” samt upprättat en handlingsplan med åtgärder kopplade till de kritikpunkter Skolinspektionen framförde i sitt tillsynsbeslut.

Inför Skolinspektionens uppföljningsbesök den 16 december 2013 inkom rektorn med en aktuell kvalitetsredovisning kallad ”Kvalitetsrapport Praktiska Västerås” samt ett dokument benämnt ”Handlingsplan”.

Skolinspektionens tillsynsbesök den 16 december 2013 och det inskickade underlaget visar att det i viss utsträckning förekommer ett systematiskt kvalitetsarbete på skolan. Lärarna och rektorn uppger till exempel vid intervju att skolans personal varje månad genomför ett pedagogiskt möte som leds av skolans förstelärare. Av material som överlämnas av försteläraren till Skolinspektionen i samband med intervjun framkommer att lärarna på dessa möten bland annat diskuterat bedömning och betygsättning, dokumentation och uppföljning samt hur examensmålen tydliggörs för eleverna. Utifrån Skolinspektionens granskning av inkomna individuella studieplaner och lokala pedagogiska planeringar samt av intervjuer med rektorn, elever och lärare kan Skolinspektionen konstatera att detta arbete har lett till att konkreta åtgärder genomförts i verksamheten. I samband med att huvudmannen fått möjlighet att lämna synpunkter på protokoll över intervjuer från Skolinspektionens tillsynsbesök den 16 december 2013 framkommer också att huvudmannens kvalitetsansvariga under hösten 2013 två gånger följt upp skolans handlingsplan tillsammans med skolans ledning och personal.

Trots att det systematiska kvalitetsarbetet utvecklats kvarstår dock brister. Skolinspektionens samlade bedömning är att rektorn inte i tillräcklig omfattning, tillsammans med personal och elever, analyserar skolövergripande resultat och vad som påverkar och orsakar måluppfyllelsen. Rektorn identifierar därmed inte heller utvecklingsområden utifrån en sådan analys. Det systematiska kvalitetsarbetet är även endast i mycket begränsad omfattning dokumenterat.

Att det finns brister i skolans arbete med att analysera kunskapsresultat och övrig måluppfyllelse samt att identifiera åtgärder för att utveckla utbildningen framgår av skolans kvalitetsrapport för läsåret 2012/13 och skolans handlingsplan (inkom till Skolinspektionen den 12 december 2013). I kvalitetsrapporten finns i första hand listor med resultat, redogörelse för elevunderlag, praktiska hinder kopplade till elevernas arbetsplatsförlagda lärande (APL) samt en diskussion om tillgängliga lokaler. Skolövergripande analyser, som till exempel utgår ifrån elevernas förutsättningar eller elevernas kunskapsresultat över tid, per program eller ämne, saknas dock. Någon sådan analys finns inte heller i

skolans handlingsplan. I handlingsplanen finns förslag på åtgärder för kommande läsår, men en utvärdering av tidigare åtgärder saknas. Vid intervju vid tillsynsbesöket den 16 december 2013 uppger rektorn att han har vetskap om hur kunskapsresultaten ser ut på skolans olika program, men att han inte gjort någon dokumenterad analys av detta. Rektorn uppger vidare att skolans kvalitetsrapport visats för personalen, men att den inte diskuterats.

Att det finns brister i skolans arbete med att analysera elevernas kunskapsresultat och övrig måluppfyllelse bekräftas av vad som framkommer i intervjuer med lärare vid Skolinspektionens tillsynsbesök den 16 december 2013. Vid intervjun kan lärarna inte ge exempel på hur de varit involverade i ett systematiskt kvalitetsarbete med utgångspunkt i skolans samlade kunskapsresultat. Lärarna uppger visserligen att de deltar på skolans mitterminskonferenser, men enligt såväl rektorn som de intervjuade lärarna diskuteras elevernas kunskapsresultat endast på individnivå vid dessa konferenser. Vid intervjun anger flera lärare att den främsta förklaringen till elevernas skiftande måluppfyllelse är att det från år till år "skiljer ofantligt på vad eleverna har för kunskaper". Lärarna har inte kännedom om de betydande skillnader mellan olika elevgrupperas kunskapsresultat som förekommer på skolan. Under de senaste fem åren har till exempel flickornas genomsnittliga betygspoäng legat över både kommun- och riksgenomsnittet, medan pojkarnas under samma period legat under både kommun- och riksgenomsnittet. Vidare hade 94 procent av flickorna som tog examen läsåret 2012/2013 fullföljt sin utbildning inom fyra år. Motsvarande andel för pojkarna det läsåret var 58 procent. Skolinspektionens intervju med lärarna visar att skolan inte på något systematiskt sätt diskuterat hur verksamheten kan anpassas till att eleverna har varierande behov och förutsättningar. Av intervjun med rektorn framkommer att rektorn inte uppmärksammat skillnaderna i kunskapsresultat eller analyserats dessa.

Av intervjuer med lärare, rektorn och elever vid uppföljningsbesöket den 16 december 2013 framkommer vidare att det endast i begränsad omfattning bedrivs ett kvalitetsarbete på skolövergripande nivå när det gäller elevernas arbetsplatsförlagda del av utbildningen. Denna problembild bekräftas också av Skolinspektionens dokumentstudier, bland annat i skolans kvalitetsrapport. Där saknas i stort sett analys, utvärdering och åtgärder under rubrikerna "Kvalitetssäkring av APU/APL" samt "Handledarutbildning och lärlingsråd." Bristen är, enligt Skolinspektionen, anmärkningsvärd med tanke på att arbetsplatsförlagt lärande är en så central del av elevernas utbildning. Den är också anmärkningsvärd med tanke på de brister som framkommit vad gäller handledarnas kunskaper samt lärarnas bedömning och betygsättning av elevens

kunskapsutveckling i de kurser som helt eller delvis genomförs i det arbetsplatsförlagda lärandet (se avsnittet "Bedömning och betygsättning").

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans systematiska kvalitetsarbete. Det finns enligt Skolinspektionens bedömning ingen systematik på skolan i att analysera elevernas kunskapsresultat och skolans måluppfyllelse. Avsaknaden av analys med därtill kopplade åtgärder betyder bland annat att rektorn och lärarna inte reflekterar över och omprövar undervisningen för att till exempel åstadkomma förbättrade kunskapsresultat i de elevgrupper och program där kunskapsresultaten är låga. Det systematiska kvalitetsarbetet är även endast i mycket begränsad omfattning dokumenterat. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författningsstöd

2 kap. 9 § och 4 kap. 4-6 §§ skollagen, Lgy 11 2.6 Rektorns ansvar i förordningen om läroplan för gymnasieskolan

Vitesföreläggande

Motivering

Skolinspektionen får enligt skollagen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten eller, i fråga om enskild huvudman, de villkor som gäller för godkännandet eller beslut om rätt till bidrag. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Ett föreläggande får enligt skollagen förenas med vite.

Som Skolinspektionen redovisat ovan i detta beslut uppfyller huvudmannen, Praktiska Sverige AB, inte de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Huvudmannen Praktiska Sverige AB föreläggs därför att avhjälpa bristerna genom att vidta de åtgärder som beskrivits ovan. Eftersom huvudmannen inte följt Skolinspektionens tidigare beslut och inte åtgärdat samtliga brister samt att de kvarvarande bristerna är allvarliga, anser Skolinspektionen att det är nödvändigt att förena det nu aktuella föreläggandet med ett vite.

Författningsstöd

26 kap. 10 och 27 §§ skollagen

Hur man överklagar, se bilaga 1

I ärendets slutliga handläggning har rättschefen Marie Axelsson, avdelningschefen Peter Ekborg, avdelningschefen Tommy Lagergren, juristen Sofia Tiberberg, avdelningsjuristen Ingrid Brännare och utredare Ylva Johnsson (föredragande) deltagit.

Ann-Marie Begler
Generaldirektör

- Bilaga 1** **Överklagandehänvisning**
Bilaga 2 **Beslut efter tillsyn av den fristående gymnasieskolan Praktiska Västerås**

Överklagande av beslutet

Skolinspektionens beslut om föreläggande med vite får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Överklagandet ställs till Förvaltningsrätten i Stockholm, men ska skickas eller lämnas till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm.

Överklagandet ska ha kommit in till Skolinspektionen inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om klaganden är en part som företräder det allmänna ska överklagandet dock ha kommit in inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och vilken ändring som önskas. De skäl som finns för ändring bör också anges. Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans ombud.